

[Cilt/Volume: 11, Sayı/Issue: 1, Kış/Winter 2025]

VARLIK DERGİSİNDE YIL DÖNÜMÜ DOSYALARI (2010-2011)

(Anniversary Files in Varlık Magazine (2010-2011))

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 26.09.2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 23.12.2024

Yayın Tarihi / Date Published: 31.01.2025

DOI Numarası / DOI Number: 10.20322/littera.1556550

Hayati NACAĞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı ABD.

orcid.org/0009-0004-9441-3056

hnacak34@gmail.com

Aynur KOÇAK

Prof. Dr.

Yıldız Teknik Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

orcid.org/0000-0002-9555-1088

aynurnazkocak@hotmail.com

Makale Bilgisi

Değerlendirme: Bu çalışma çift taraflı kör hakemlik sistemi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Etik Beyan: Çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur.

Etik Kurul Belgesi: Makale için "Etik Kurul Belgesi" gerekmemektedir.

Benzerlik Taraması: "Benzerlik Raporu" İntihal.Net sistemi üzerinden alınarak tarama yapılmıştır.

Telif Hakkı: Çalışmanın hazırlanma sürecinde yazar/yazarlar tarafından "Telif Hakkı Formu" imzalanarak sunulmuştur. Yazar/yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler.

Atıf Bilgisi:

Nacak, H. & Koçak, A. (2025). Varlık Dergisinde Yıl Dönümü Dosyaları (2010-2011). *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, ss. 11(1), 80-94. 10.20322/littera.1556550

Sorumlu Yazar:

Hayati NACAĞ, hnacak34@gmail.com

Özet

Dergiler toplumun nabzını tutan süreli yayınlardır. Sahiplendikleri misyonla bir okula benzetilirler. Türkiye’de 1933 tarihinden beri yayın hayatına devam eden *Varlık* dergisi de Türk kültürü, edebiyatı ve tarihi açısından önemli bir değere sahiptir. *Varlık* dergisi, Cumhuriyet’ten aldığı kuvvetle kurucusu Yaşar Nabi Nayır ve sonrasında kızı Filiz Nayır sorumluluğunda günümüze değin var olmayı başarmıştır. Zamanla içeriği ve biçimi değişen dergi “sanat ve fikir mecmuası”, “milliyetçi ve memleketçi fikir mecmuası”, “sanat ve fikir dergisi”, “edebiyat ve sanat dergisi”, “edebiyat ve kültür dergisi” kimlikleriyle öne çıkmış ve bunlara yönelik konular işlemiştir. Derginin önem arz eden bir yönü de yıl dönümlerini merkez alan sayılarıdır. Yıl dönümlerinde önemli olaylar, seçkin insanlar veya tarihî yapılar öne çıkar. Süreli yayınlardan edebiyat dergileri de yıl dönümü sayıları hazırlayarak böylesi özel günlere yönelik çalışmaları kendi çok yönlü sınırlarında değerlendirebilir. Bu çalışmada yıl dönümü dosyalarına dikkat çekmek amacıyla *Varlık* dergisinde yıl dönümü üzerine hazırlanan dosyalar ve ilgili yazılar ele alındı. 2010-2011 yıllarındaki 60 Yıl Sonra Halkevleri (S.1231), Nâzım Hikmet “Ne güzel şey hatırlamak seni” (S.1233), 2010 Avrupa Kültür Başkentleri (S.1238), Cahit Sıtkı Tarancı 100 Yaşında (S.1239), 40. Yıl Dönümünde 12 Mart ve Edebiyat (S.1242), İstanbul Film Festivali 30 Yaşında! (S.1243), 450 Yıldır Tarihimizi Taşıyan Kapalıçarşı... (1244), 2011 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri (S.1246), Almanya’ya Göçün 50. Yılı “Biz işçi çağırdık, insanlar geldiler” (S.1249) dosyaları incelenerek araştırma sınırlandırıldı. Çalışma neticesinde “yıl dönümü” üzerine az sayıda tez başlığı bulunduğu ve edebiyat dergilerinin bu yönden zengin bir arşivinin olduğu söylenebilir. Ayrıca *Varlık* dergisinin ilk yıl dönümünden itibaren bu konuyu kuruluş yıl dönümlerinde, seçkin kişilerin doğum ve ölüm yıl dönümlerinde, tarihî olayların ve yapıtların yıl dönümlerinde çeşitli metinlerle işlediği gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dergi, Varlık, Yaşar Nabi Nayır, yıl dönümü.

Abstract

Magazines are periodicals publications that keep a finger on the pulse of society. They are viewed as a school with the mission they own. *Varlık* magazine, which has been in publication in Turkey since 1933, also holds an important value in terms of Turkish culture, literature and history. *Varlık* Magazine, gaining strength from Republic, has managed to stand still to this day under the responsibility of its founder Yaşar Nabi Nayır and then his daughter Filiz Nayır. The magazine with its content and format changing over time, used the identities “art and idea magazine”, “nationalist and patriotic idea magazine”, “art and idea magazine”, “literature and art magazine”, “literature and culture” magazine and adressed topics related to these. Another significant aspect of the magazine is the issues that focus on anniversaries. Important events, distinguished people or historical buildings come to the fore on anniversaries. Periodical literary magazines can also evaluate the works for such special days by creating anniversary issues within their own versalite limits. In this study, in order to draw attention to the anniversary files, the files prepared on the anniversary in *Varlık* magazine and the relevant articles were examined. The research was limited by examining Halkevleri After 60 Years (I.1231), Nâzım Hikmet “What a beautiful thing it is to remember you” (I.1233), 2010 European Capitals of Culture (I.1238), Cahit Sıtkı Tarancı is 100 Years Old (I.1239), 40th Anniversary of March 12 and Literature (I.1242), İstanbul Film Festival is 30 Years Old (I.1243), Grand Bazaar Carrying Our History for 450 Years... (I.1244), 2011 Yaşar Nabi Nayır Youth Awards (I.1246), 50th Anniversary of Immigration to Germany “We called workers, people came” (I.1249) files in 2010-2011. As a result of the study, it can be said that there are few thesis titles on the “anniversary” and that literary magazines have a rich archive in this regard. In addition, it has been observed that *Varlık* magazine has processed this subject with various texts since its first anniversary on the anniversaries of its foundation, the birth and death anniversaries of distinguished people, the anniversaries of historical events and buildings.

Keywords: Magazine, Varlık, Yaşar Nabi Nayır, anniversary.

GİRİŞ

Dergilere toplumun bilim, kültür ve sosyal hayatını gösteren aynalar gözüyle bakılabilir. Belirlemelere göre okunacak metinlere sahip, düzenli aralıklarla yayımlanan, öteki yayınlardan bağımsız dağıtılan, talep edilen veya satın alınan, ciltli yayınlar okurlar tarafından dergi olarak algılanır (Yapar 1999: 10-11). Ülkemizde yayımlanan ilk dergi, 1849 yılında yayımlanan *Vakayi-i Tıbbiye*'dir. Bu sağlık dergisini takip eden ve gerçek manada dergi niteliği taşıyan ilk yayın ise yine bir bilim dergisi olan *Mecmua-i Fünun* (1862) dergisidir. Bu dönemin ilk resim ağırlıklı yayını da *Mir'at* (1862) dergisi olarak bilinir. *Mecmua-i Ebuzziya* (1880), *Servet-i Fünun* (1891), *Malumat* (1894) İstibdat Dönemi'nin önemli dergileri arasında gösterilir. II. Meşrutiyet'le düşünce akımlarının ve Batılılaşma çalışmalarının da etkisiyle dergi sayısı artar ve sanat, mizah, kadın, çocuk, din, müzik gibi konularda da dergiler hazırlanır. *Kalem* (1908), *Davul* (1908), *Resimli Kitab* (1908), *Beyan-ül Hak* (1908), *Alem* (1909), *Şehbal* (1909), *Cem* (1910) dergileri bunların örnekleri arasında sayılabilir. Kurtuluş Savaşı yıllarında *Büyük Mecmua* (1919), *Kurtuluş* (1919), *Ümid* (1919), *Aydede* (1920), *Aydınlık* (1921) dergileri öne çıkar. Cumhuriyet döneminin önemli dergileri arasında *Resimli Ay* (1924), *Haftalık Mecmua* (1925), *Hayat* (1926), *Kadro* (1932), *7 gün* (1933) dikkati çekerken *Ülkü*, *Yeni Adam*, *Fikir Hareketleri*, *Akis*, *Nokta*, *Yankı*, *Büyük Doğu*, *Marko Paşa*, *Hayat Dergisi*, *Hey*, *Ses*, *Gırgır*, *Çarşaf*, *Bilim Teknik* sonraki yıllarda çeşitli türlerde yayımlanan diğer önemli dergilerdir. (Yapar 1999: 43-51).

Bu dönemin en istikrarlı ve en uzun soluklu dergisiyse hiç kuşkusuz *Varlık* dergisidir. *Varlık* “genç Cumhuriyet'in bir ülküsü olarak” (URL1) 15 Temmuz 1933 tarihinde Ankara'da “sanat ve Fikir mecmuası” kimliğiyle yayın hayatına başlar. Gerçek bir okula benzetilen *Varlık*, Türk edebiyatının seçkin imzalarının ilk uğrak yerlerinden olur, edebiyatımıza yeni isimler kazandırır (Uçarol 1993:2-5). İkinci Dünya Savaşı yaklaşırken alanında çok sayıda dergi çıkmasından dolayı *Varlık*'ta ilmi ve emek mahsulü tetkiklere, iktisadi ve sosyal meselelere, kültür ve dil konularına ağırlık verileceği bildirilir (Varlık 1939: 177). Dergi 15 Ocak 1939'daki bir sonraki sayıdan itibaren “milliyetçi ve memleketçi fikir mecmuası” olarak çıkar. Bu sahada aradığını bulamayan *Varlık* dergisi yeniden ivme kazanan şiirin de tesiriyle (Varlık 1946: 2) “sanat ve fikir dergisi” alanına geri döner. Kurucularından Yaşar Nabi Nayır'ın ardından kızı Filiz Nayır derginin sorumluluğunu üstlenir. 1 Mayıs 1981'den itibaren derginin kapağında “edebiyat ve sanat dergisi” alt başlığı kullanılır. Filiz Nayır zamanında 1981'de Konur Ertop, Şubat 1983'te Kemal Özer, Haziran 1990'da Enver Ercan yayın danışmanlığı görevine gelir ve dergide yenilikler gerçekleştirilir. 2000 yılından itibaren *Varlık* “edebiyat ve kültür” dergisi olur. Kasım 2015'ten itibaren dergi Mehmet Erte editörlüğünde çıkmaya ve çeşitli dosya konuları işlenmeye devam eder (URL1).

Varlık dergisinde edebiyat, popüler kültür, savaş, müzik, sinema, güncel siyaset, teknoloji en çok işlenen konular arasından sivrilirken yıl dönümlerinde hazırlanan dosyalar da dikkate değerdir. Buradan hareketle çalışmanın amacı olarak yıl dönümlerine dikkat çekmek, edebiyat dergilerinden

Varlık'ta ele alınışlarını ve ilgili yazıları belirlemek ve Türk edebiyatı çalışmalarına bu bağlamda katkı sağlamak ileri sürülmüştür. Bu maksatla *Varlık*'ta 2010 yılında 4 sayı, 2011 yılında 5 sayı olmak üzere yıl dönümü konusuyla ilgili çok sayıda dosya işlendiği görüldü. Bu sebeple bu yıllar arası çalışmanın temelini oluşturdu. Bu çalışmada metin merkezli tematik inceleme yaklaşımıyla kronolojik olarak verilerin değerlendirilmesi yapıldı. Ayrıca tezlere yönelik veriler toplanırken Ulusal Tez Merkezinde “yıl dönümü” veya “yıldönümü”¹ şeklinde tez başlığı arandığında çeşitli alanlarda erişime açılmış yalnızca 7 tez çalışmasına ulaşılabildi.²

1. “Yıl Dönümü” ve Varlık Dergisinin yıl dönümleri

“Yıl dönümü” dibi kazıldıkça derinleşen bir kavram olarak düşünülebilir. Genel anlamda ise “Herhangi bir olayın üzerinden bir yıl geçtikten sonra yeni bir yılın başladığı gün; seneidevriye” (Türk Dil Kurumu 2005: 2181) olarak tanımlanır. Önemli olayların ve seçkin insanların hatırlandığı böylesi özel günlerde kutlama veya anma törenleri düzenlenebildiği gibi etkinliklerin bir hafta, bir sezon, bir yıl boyunca sürdüğü olur. Bir takvim yılı izlendiğinde milli ve dini bayramlarla birlikte “Anneler Günü”, “Yeşilay Haftası”, “10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü ve Atatürk Haftası” gibi çok sayıda özel gün ve hafta dikkati çeker. Bu özel günlerin ellinci, yüzüncü ve benzeri yıl dönümlerinin de ayrı bir yerinin olduğu görülür. Bunlardan birine 2023’teki “Cumhuriyet’in ilanının 100. yılı kutlamaları” örnek olarak verilebilir. Bazı ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar yıl dönümleri dolayısıyla tarihî olayları ve insani değerleri anma ve kutlama yılı ilan eder. Yine Cumhurbaşkanlığı 2023’ü vuslatının 750. yıl dönümü dolayısıyla “Mevlâna Yılı” ilan ederken (URL2) “Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)” da Divânu Lüğati’t-Türk’ün 950. yıl dönümünü 2024 UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri arasına dahil etmiştir (URL3). Böyle zamanlarda tören, konferans, panel, şenlik, sergi, sempozyum, dinleti, konser, müsabaka vb. etkinlikleri içeren programlar hazırlanır ve icra edilir.

Varlık Dergisi de yıl dönümlerini konu alan yazılar ve sayılar hazırlar. Dergi ilk yıl dönümünden itibaren kurucularından Yaşar Nabi veya Varlık imzasıyla kendi muhasebesini yapar, konumunu gözden geçirir. “Memlekette bir tek hakikî san’at mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada, yokluktan varlık yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir

¹ “Yıl dönümü”nün metinlerde ayrı veya bitişik olarak her iki şekilde de kullanıldığı görülür. Bu çalışmada TDK’nin Güncel Türkçe Sözlük’ündeki kullanımına uygun olarak ayrı yazılmıştır. Ancak doğrudan alıntılar olduğu gibi verildiğinden onlarda kaynaklardaki kullanımına göre bitişik yazıldığı da olur.

² Tamamı yüksek lisans tezi olan bu çalışmalar şunlardır: güzel sanatlar konusunda “İletişim Aracı Olarak Pulun Önemi, Cumhuriyet Dönemi, Cumhuriyet Konulu Posta Pullarının İncelenmesi ve Cumhuriyetin 75. Yıldönümü Anma Serisi Pul Tasarımı önerileri” (1998), tarih konusunda “Sultan II. Abdülhamid’in 25. Cüls Yıldönümü Kutlamaları” (2000), demografi konusunda “Provincial and Regional Population Projections for the Centenary of the Republic of Turkey (2009), siyasal bilimler konusunda “Kemalizm’in ‘Ulusalçılık’ Biçiminde Yeniden Üretimi: Türkiye Cumhuriyeti’nin 75. Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları Örneği” (2013), kamu yönetimi konusunda “Cumhuriyet’in 50. Yıl Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları (2017), psikoloji konusunda “Anniversary of Bereavement: Phenomenology of Anniversary Reactions on Traumatic Loss of a Loved One” (2019), tarih konusunda “Türkiye’de Cumhuriyetin 15. Yıldönümü Kutlamaları” (2023).

ihtiyaca cevap vermek gayesiyledirki VARLIK çıkıyor.” (Varlık 1933: 16) iddiasıyla *Varlık*, dergilerin uzun soluklu olmadığı bir devirde, ilk senesi dolarken 24 nüsha neşredilir.

İlk yıl dönümündeki “Birinci Cildimiz” yazısında “Onun aksamadan ve ayağı sürçmeden bir yaşını tamamlamış olmasında okuyucularından gördüğü büyük rağbetin” (Varlık 1934: 369) birinci dereceden etkisinin olduğunun altı çizilir. Beşinci yıldönümündeki “Varlık altıncı yılına girerken” yazısında; emelini hatırlatırken bu beş yıllık süreçte tercüme yazılara daha fazla yer verildiği; hikâye, şiirde gençlerin en güzel yazılarının neşredildiği; Türk kültürüne hizmet etmeye aynı gayretle devam edileceği vurgulanır (Varlık 1938: 1-2). Onuncu yıl dönümündeki “On Birinci Yılıma Girerken” yazısında İkinci Dünya Savaşı’na ve derginin yüzleştiği maddi güçlüklerle dikkat çekilir (Varlık 1943 :1). Yirminci yıl dönümündeki “Yirminci Yıldönümümüz” yazısında derginin bugünlerine aralıksız geldiği, seferberlikte ordugâhta hazırlandığı ve uzak bir şehirde posta yardımıyla basıldığı, 1946’da İstanbul’a taşınarak yeni bir atılım yapıldığı belirtilir. Ayrıca bu yazıda dile, sanata, edebiyata dair çalışmalara; Varlık Yayınevine ve yayınlarına da değinilir (Varlık 1953: 2). Otuzuncu yıldönümü yazısı Yaşar Nabi imzasını taşıyan bu “Otuz Yıl” başlıklı yazıdaysa Yaşar Nabi; Nahit Sırrı ve Sabri Esat ile dergi çıkarmayı tasarladıklarından, *Varlık*’ın ilk sayısından bahseder. Derginin zamanla yeni imzalarla daha güçlenmesine karşın ilgisizlikten, maddi sıkıntılardan, abonelik geleneğinin kurulmuş olmamasından yakını. Derginin sayfalarını bütün değerlere açık tutmak ilkesine sadık kaldığını, gerçek yeniliklere kucak açtığını, Atatürkçü ve devrimci kimliğinden taviz vermediğini ifade eder. *Varlık*’ın yıllar içinde değişiklik geçirdiğini, bir ara fikir dergisi olmayı denediğini, savaş yıllarında en zayıf halinde çıktığını söyler. 1946’da resmi yardımlar kesilince resmi görevinden ayrıldığını, İstanbul’a gelerek Varlık Yayınevi’ni kurduğunu ve kendini tamamen bu işe verdiğini, bu tarihten itibaren de *Varlık*’ın bir başka çağının başladığını sözlerine ekler. Dergi ayrıca bu sayıda yıl dönümü dolayısıyla yazar dostların hazırladığı metinlere de yer verir. Yaşar Nabi’nin bu yazıdaki şu sözleri de kendini bu işe ne denli adanmışlığının ve karşılaştığı zorlukların ispatı olsa gerek:

“Otuz yıl, hiç yardımcısız, çıkma günü çabucak gelip çatan bir derginin başyazısından tutan da, düzeltmelerine, hesaplarıyla, hattâ hamallığına varıncaya kadar her işiyle boğuşmak. Arkamda bıraktığım yorucu yıllara bakıyorum da, tekrar 25 yaşına dönmüş olsam, başıma geleceklere bile bile aynı işe girişebilir miydim diye düşünüyorum da, belki yılların tortusu olan bir bezginlik yüzünden, evet diyemiyorum.” (Nayır 1963: 2)

Kırkıncı yıl dönümünde Yaşar Nabi otuzuncu yıl dönümündekine benzer bir yazı kaleme alır. “Kırkıncı Yılımız” başlıklı yazıda öncelikle varını yoğunu kaybetmiş ülkenin ve sonrasında inanç ve iyimserlik havası esen Başkent Ankara’nın durumunu gözler önüne serer. Derginin bu şartlarda doğduğunu, güçlü bir edebiyat kadrosunu buluşturduğunu vurgularken basın piyasasının acıklı durumunu anlatır. İstanbul yıllarına kadar olan döneme yeniden değinir. 1946 sonrasında basılan kitaplarla birlikte attığı tohumun kök saldıgını, derginin yanında yayınevinin de adını memlekete duyurduğunu *Varlık*’ın öyküsüne ekleyen Yaşar Nabi’nin son sözleri de şöyledir:

“Kırk Yıl, dile kolay!

Yirmi beşinde başlanmıştı altmış beşinde sürdürmek. En yüksek düzeyine erişirmiş olarak. Bu bir başarı sayılırsa, bunda, ilk çıktığı günden bugüne yardımlarını esirgemeyerek, iyi ve kötü günlerinde Varlık’ı, yazılan, sevgileri, teşvikleri ile desteklemiş dost şair ve yazarlarımızın, büyük bir vefa duygusu ile Varlık’a bağlanmış okurlarımızın payı en basta gelir. O yardım elini elimde, o dost bakışı gözlerimde, o teşvik edici sözleri kulaklarımda, o sıcak yakınlığı yüreğimde duymuş olmasaydım ne yapabilirdim tek başıma? Elbette hiç...

Mutlu olması gereken, ama türlü acılar, üzüntülerle yüklü olduğum için tadını gereği gibi çıkaramadığım bu yıldönümünde, hepsine en içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Sağ olsunlar. varolsunlar.” (Nayır 1973: 3)

Filiz Nayır ile birlikte *Varlık*’ın kuruluş yıl dönümleri dosya konusu olarak işlenir ve çeşitli etkinliklerle kutlanır. Filiz Nayır döneminin ilk yıllarına denk gelen *Varlık*’ın 50. yıl dönümü, derginin kapağına da yansır. Genel Yayın Danışmanı Kemal Özer “Varlık’tan” başlıklı yazısında bunu şu sözlerle ifade eder:

“Varlık’ın ilk sayısı 15 Temmuz 1933’te çıkmıştı. Elinizdeki sayıyla tam 50. yıldönümüne ulaşmış bulunuyor. Bunun yalnızca tarihsel bir anı olarak kalmaması için geçmişte değerlendirmeye çalıştık ve konuyu kapağa çıkarırken değerlendirmenin özetini şu sözlerle saptadık: ‘Yeninin toplumdaki yerini belirleme çabasında 50 yıl’”. (1983: 2)

Enver Ercan’ın genel yayın yönetmenliğinde ise dergi 1 Temmuz 1993 sayısında “varlık 60 YILDIR VAR”, 1 Temmuz 2003 sayısında “VARLIK 70 YILDIR VAR...”, 1 Temmuz 2013 sayısında “Varlık 80 yaşında...” manşetleriyle görücüye çıkar. Bu kapsamda dosyalar hazırlanır, dosya konusuyla ilgili yazılara yer verilir, Yaşar Nabi Nayır adına düzenlenen Gençlik Ödülleri sahiplerini bulur. “VARLIK 90 YAŞINDA” başlığını taşıyan 1 Temmuz 2023 dosyasında da aynı konu Mehmet Erte’nin editörlüğünde işlenmeye devam eder. Hilmi Yavuz, Feyza Hepçilingirler, Murat Batmankaya bu sayıya katkıda bulunan başlıca imzalıdır.

Derginin kuruluş yıl dönümlerine yönelik hazırlanan sayıların dışında Atatürk, Yaşar Nabi Nayır, Nâzım Hikmet, Cahit Sıtkı Tarancı isimleri; Sivas Olayları, Cumhuriyet, Kadınlar Günü, darbeler yıl dönümleri dolayısıyla dergide en çok işlenen konulardandır. Yıl dönümlerinde hazırlanan sayılardan bazıları da şunlardır: “Gerçeküstücülük 70 Yaşında” (S.1047), “100. Yılında Sinema ve Edebiyat” (S.1059), “5. Yıldönümünde Sivas Olayı” (S.1090), “50. Ölüm Yıldönümünde Nâzım Hikmet” (S.1269), “Kuruluşunun 75. Yıldönümünde Köy Enstitüleri Tartışmaları” (S.1292), “Ütopya’nın 500. Yılında Yok Ülkenin Peşinde” (S.1301), “Aristoteles 2400 Yaşında...” (S.1309), “80. Yılında Garip Hareketi” (S.1365).

2. “Yıl Dönümü” konulu sayılar (2010-2011)

2.1. 2010 yılı sayıları

2.1.1. “60 yıl sonra halkevleri” (S.1231)

Halkevleri (19 Şubat 1932-8 Austos 1951), Atatürk inkılaplarını halka benimsetmeyi ve yeni rejime yönelik insan tipi yetiştirmeyi hedefleyen eğitim ve kültür kurumlarıdır. Buralarda 9 ayrı kol belirlenerek faaliyete geçilmiştir (URL4). Bunlar “Dil, Tarih ve Edebiyat”, “Güzel Sanatlar”, “Temsil”, “Spor”, “İçtimai Yardım”, “Halk Dershaneleri”, “Kütüphane ve Neşriyat”, “Köycülük”, “Müze ve Sergi” (Öztürkmen 2016: 77) şubeleridir. Bakıldığında *Varlık* da Halkevlerinden yaklaşık on yedi ay sonra sanat sahasında inkılapların destekçisi bir dergi olarak kurulur ve 1 Nisan 2010 sayısını kuşağından Halkevlerine ayırır. Dosyada “60 Yıl Sonra Halkevleri” yazısında vurgulandığı gibi “Kapanışının 59. yılında Halkevleri gerçeği üzerine yeniden düşünmek; Kemalizm’in kurumsallaşması ve modern ulus-devlet inşa sürecinin anlaşılabilmesi için bugün de bir zarurettir.” (s.3) yaklaşımıyla Halkevleri gerçeği sorgulanır. Metnin devamında “Bir Halkevi Dergisi: ‘Fikirler’” (s.4-6) başlıklı ilk yazı için Mustafa Şerif Onaran’ın tanıdığı yıllara ışık tuttuğu vurgulanır. “Cumhuriyet Kadını Sahnede: Halkevleri Tiyatro Oyunlarında Kadının ‘Rolü’” (s.7-11) başlıklı ikinci yazıda Esra Dicle’nin dönemin tiyatro oyunlarında kadının modernleşme konusuna değindiği belirtilir. Son olarak da Halide Edib Adıvar’ın “Güçlü Kadın Modeli: Ayşe(ler) ve Ateşten Gömlek(ler)” (s.12-17) çalışmasında Hülya Bulut’un yine aynı konuyu Halide Edib Adıvar’ın bakış açısından ele almaya çalıştığı ifade edilir (s.3).

Türkiye’de Folklor ve Milliyetçilik kitabında Öztürkmen (2016: 69), Halkevlerine dair literatürün daha çok bu kurumların katılımcıları ve yöneticileri tarafından kaleme alındığına dikkat çeker. Dosyanın yazarlarından Mustafa Şerif Onaran da katılımcı ve yönetime yardımcı olarak bunun bir örneğini teşkil ederken dosya da bu literatüre katkı sağlamış olur.

2.1.2. “Nâzım Hikmet ‘Ne Güzel Şey Hatırlamak Seni’” (S. 1233)

Nâzım Hikmet, Türk edebiyatının uluslararası tanınırlığa sahip şairlerindedir. Birçok ödüle değer görülmüş, şiirleri onlarca dile çevrilmiştir. Ülkemizde bir zaman görüşleri nedeniyle Nâzım Hikmet’in eserleri yasaklanmış ve şair hapis cezalarına maruz kalmıştır. Dolayısıyla *Varlık* dergisinde uzun yıllar Nâzım Hikmet imzasına rastlanmaz. Yaşar Nabi zamanında dergi sağcı, solcu, muhalif, komünist gibi tanımlamaları reddeder (Karagülle 2006: 621). Bu yönelimdeki yazarlara ve yasaklı isimlere derginin kapıları kapalıdır. Nâzım Hikmet’e ancak Kemal Özer’in yayın danışmanlığında derginin kapıları açılır. Bu tutum yayın danışmanlarının dergi üzerinde ne derece etkili olduğunun bir göstergesi sayılabilir. Kemal Özer zamanında derginin 952, 957, 969, 976, 981 sayılı dosyaları doğum veya ölüm yıl dönümü dolayısıyla Nâzım Hikmet’e ayrılır. Enver Ercan’ın genel yayın yönetmenliğinde şairin ölüm yıldönümüne denk gelen bu dosya da ise “Nâzım Hikmet Şiiri ve Geleceği Anımsamak”

yazısında Ali Galip Yener; onun “Saman Sarısı”, “Otobiyografi”, “Havana Röportajı” şiirlerine temas eder (s.3-5). “Vatan Haini” şiiri “gibi kimi son şiirlerinin devrimci sınıf yönelimli duruşunu anımsatarak Nâzım Hikmet şiirinin okur-eleştirmen ikilisince algılanış koşullarına değinmeye” (s.3) çalışır. S. N. Uturgauri, “Nazım Üniversiteleri” yazısında Nâzım Hikmet’in cezaevini bir üniversiteye çevirdiğini ve öğrencilerinin Orhan Kemal, Kemal Tahir, A. Kadir, İbrahim Balaban gibi isimler olduğunu belirtir (s.6-8). Tozan Alkan ise “Çevirmen Nâzım Hikmet” çalışmasında çok iyi seviyede Rusça ve Fransızca bilen şairin Orhan Kemal’e çeviri yapacak kadar Fransızca öğrettiğini söyler. Ayrıca Nâzım Hikmet’in yaptığı çevirilere *La Fontaine’den Masallar, Harp ve Sulh* (Zeki Baştumar ile birlikte) eserlerini örnek gösterir (s.9-10). “Salkımsöğüt’ Şiiri Üzerine Notlar” yazısında Müslim Çelik bu şiiri incelerken Nâzım’a dair saptamalar da yapar (s.12-14). Turgay Fişekçi imzalı “Bütün İş Tahir’le Zühre Olabilmekte Yani Yürekte” yazısında ise bu şiirin yazılış koşulları ve şairin insani özellikleri anlatılır (s.15).

Hiç kuşkusuz Nâzım Hikmet derginin en çok üzerinde durduğu imzaların başında gelir. Onun için *Varlık*, bu dosyadan üç yıl sonra “50. Ölüm Yıldönümünde Nâzım Hikmet” (S.1269) başlıklı bir dosya daha hazırlar.

2.1.3. “2010 Avrupa kültür başkentleri” (S.1238)

Avrupa Kültür Başkentleri fikri 80’li yıllarda ortaya sürülür. 1985 yılında ilk kültür başkenti “Atina” seçilir. Projenin 25. yılında seçilen üç başkentten biri “İstanbul” olur. Diğer ikisi Essen (Almanya Ruhr eyaleti) ve Pécs (Macaristan) şehirleridir. Bundan dolayı Avrupa’da ve İstanbul’da çeşitli etkinlikler düzenlenir. Dosyanın “Avrupa Kültür Başkentleri” yazısında Gülce Başer tüm bunlara yönelik bilgiler verir (s.4-7). “Ruhr: Kömürden Kültüre Bir Dönüşüm Hikâyesi” (s.8-11) yazısıyla Ümran Kartal ve “Ruhr Havzası’nda” (s.12-13) yazısıyla Heinrich Böll bu bölgeye çevirir bakışları. “2010 Avrupa Kültür Başkenti Pécs” yazısında Edit Tasnádi bu Macar şehrine yönelik Osmanlı izlerinden bahseder, şehrin kültürel zenginliğine dikkat çeker. İstanbul ve Pécs kentlerinin Avrupa Kültür Başkenti seçilmeleriyle ilişkilerin daha da geliştiğini örnekler vererek anlatır (s.14-16). Dergi son olarak Pécs: 2010 Avrupa Kültür Başkenti projesini kazanan ekipten József Takáts ile yapılan şehir planlaması hakkındaki söyleşiye yer verir. 2007 tarihli “József Takáts ile Söyleşi” çalışması Mihály Vargha imzasını taşır (s.17-18).

Varlık, 100’den fazla dergiyi birbirine bağlayan Avrupa Kültür dergileri ağı, bunun yanı sıra çevrimiçi bir dergi de olan Eurozine (URL5) üyesidir, kültürümüzü ve sanatımızı Avrupa’da temsil eden bir dergidir. Dolayısıyla hem sürecin takipçisi hem de destekçisi olduğu, “2010 Avrupa Kültür Başkentleri” dosyasının da bunun bir parçası olduğu söylenebilir.

2.1.4. “Cahit Sıtkı Tarancı 100 yaşında” (S.1239)

Cahit Sıtkı Tarancı, Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin önemli temsilcileri arasında anılır. Ünlü şair aynı zamanda *Varlık*'in imtiyazlı yazarıdır. Derginin ilk dönemlerinden itibaren her daim şiirleri yayımlanır. Yaşar Nabi buradaki yazısında olduğu gibi onu “örnek şair” diye niteler. Hatta Varlık Yayınları tarafından ilk basılan eser, Tarancı'nın “*Otuz Beş Yaş*” kitabıdır (URL1). Doğal olarak Tarancı'nın doğumunun 100. yılına da kayıtsız kalınmaz. Yılın son sayısı 4 Ekim 1910'da Diyarbakır'da doğan ve 13 Ekim 1956'da Viyana'da hayata gözlerini yuman şaire ayrılır, onun ardından dün ve bugün neşredilen metinlere yer verilir. “Bir Şair Olarak Cahit Sıtkı ve Şiir Anlayışı” yazısında Abdullah Uçman şairin şiire ilgisine, etkilendiği isimlere, şiir anlayışına ve şiire yönelik görüşlerine değinir (s.3-7). “Cahit Sıtkı Tarancı: Hayatı ‘Ateş’le Yaşayan...” çalışmasında Bâki Asiltürk, şairin şiirlerinde ateş unsurunu inceler (s.8-11). Sennur Sezer, “Cahit Sıtkı Yaşama Direnci Verir” yazısında yaşama direncine çevirirken bakışları bunu en güzel anlatan Tarancı şiirinin “Gün Eksilmesin Pencereden” olduğunu belirtir (s.12-13). Cahit Sıtkı Tarancı'nın ölümünün hemen ardından derginin Kasım 1956 sayılarındaki metinler yeniden yayımlanırken bunlardan Yaşar Nabi “Örnek Şair” yazısında şairin şiirimizde örnek alınacak isimlerinden olduğunu söyler ve yeni kuşaklara onun kişiliğini örnek gösterir (s.14-15). Yazısında Bedri Rahmi Eyüboğlu “O şiirin kardeş sanatlardan, hele hele müzikten hiç faydalanmadan var olabileceğine inanmış en usta şairlerimizden biri idi.” (s.15) der. “Gün Eksilmesin Pencereden” şiirini gerçek şiire örnek vermeyi düşündüğünü ifade eder (s.15). Yıldız Köksal “Ağabeyimin Ardından” başlıklı mektubunda şairle ilgili anılarını paylaşır (s.16-17). Dosyanın son yazısında Yakup Kadri Karaosmanoğlu şairin ölüm haberini acı bir hayret hissiyle karşılar. Karaosmanoğlu, olgunluk çağındaki Cahit Sıtkı, Orhan Veli, Sait Faik gibi isimlerin kaybının dünyamızda karanlık bir boşluk bıraktığını düşünür. Cahit ve onun gibilerin layık oldukları ilgiyi göremediklerinden yakınır (s.17).

Dosyalar hazırlanırken bu yılın son aylarındaki yoğunluk oldukça dikkat çekicidir: 12 Eylül 2010'da yapılan anayasa değişikliği referandumu sonrası Tarancı'nın doğum ve ölüm yıldönümüne denk gelen ekim ayındaki sayı, sığağı sığağına “Anayasa Referandumu Sonrası Türkiye” (S.1237) dosyasına ayrılır. Yine Kasım dosyasında 25. Yıl dönümünde “2010 Avrupa Kültür Başkentleri” dosyası ele alınır ve Cahit Sıtkı konulu bu dosyanın ancak aralık ayında işlendiği gözlenir.

2.2. 2011 yılı sayıları

2.2.1. “40. yıl dönümünde 12 Mart ve edebiyat” (S.1242)

Varlık 2007-2011 yılları arasında “12 Mart Ceza Günlükleri ve Edebiyatımıza etkileri” (S.1207), “Denizler’in İdamı’nın Türk Şiirine Etkisi” (S.1208), “Darbeler, İnsan Hakları ve Sanat” (S.1218), “Edebiyat Cephesinden Ergenekon Davası ve Askeri Darbe Girişimleri” (S.1223), “Ahmet Oktay: Birahane Longa / 12 Eylül’de Kapitalizm ve Şizofreni Gerilimi” (S.1227) dosyalarını hazırlamış ve gündemin nabzını tutmuştur. 2011 yılında da darbe tartışmaları ve yargılamaları gündemi meşgul

etmeye devam eder. 12 Şubat tarihinde kuvvet komutanları da aralarında olmak üzere 163 sanığa tutuklama kararı verilir (Bostancıoğlu & Okyay 2011: 31). *Varlık*, ülkenin o günlerdeki atmosferini, vurguladığımız gibi, yakından takip eder. 1 Mart 2011 sayısını, hükümetin istifasının istenerek düşürüldüğü bir çeşit askerî müdahaleye, 12 Mart 1971 Muhtırası'na ayırır. Dosyadaki “Yansıtılan Bir dönemin İzinde” başlıklı ilk yazıda Feridun Andaç; dönemin roman, anı ve öykü gibi türlere yansımalarını ele alır. Çetin Altan, Erdal Öz, Fakir Baykurt, Nihat Behram, Orhan İyiler, Uğur Kökten, Yılmaz Güney gibi dönemin tanığı yazarları sayar ve eserlere örnekler verir (s.3-6). “Yüksek Gerilim Altında Suçun Trajedisi Adaletin Parodisi” çalışmasında Esra Dicle suçu sorgular. 1971 muhtırasıyla sonuçlanan sürecin Türk edebiyatında çok yönlü olarak ele alındığını belirtir. Adalet Ağaoğlu'nun *Yüksek Gerilim* kitabındaki “öyküleri suç olgusunu ele alışı, hapisane ve işkence konusuna bakışı ve suçluluk duygusunu irdeleyişi üzerinden” (s.8) işler (s.7-14). Hülya Bulut'un “‘Yenişehir’de Bir Öğle Vakti’ Devrilen Kavak Ağacı” çalışmasında Sevgi Soysal'ın *Yenişehir’de Bir Öğle Vakti* romanı konu edilir. Bulut romandaki gelişmeleri ve tipleri inceler (s.15-21). “Mart Güneşi” yazısında Kabil Demirkıran, Behçet Necatigil'in “Ev Çölü” şiiriyle son metne giriş yapar. Nedim Gürsel'in *Uzun Sürmüş Bir Yaz* kitabındaki “Köprüaltı” ve “Akarsu” öykülerine değinir (s.22-25).

2.2.2. “İstanbul Film Festivali 30 Yaşında!” (S.1243)

Festival, ilk kez 1982'de “Film Haftası” olarak düzenlenir, zamanla uluslararası bir boyut kazanır. 1989'da “İstanbul Film Festivali” adını alır. Ülkemizin en köklü film festivali haline gelir (URL6). Buna destek olarak “Her yıl seçilen filmler, program çerçeveleri, konuklar, ödüller vs. festivalin bir devamlılığının ve bir bütünlüğünün korunabildiğini kanıtıyor.” (s.3) diyen Mehmet Öztürk, festivalin otuzuncu yılında gündeme gelen dosyaya “İstanbul Film Festivali: Dünyaya Açılan Pencere” çalışmasıyla katkıda bulunur. “12 Eylül Askerî Darbesi'nden dolayı ‘tecrit’ edilmiş olan Türkiye’de bu festival, ‘dünyaya açılan bir pencere’ oldu.” (s.3) görüşünü savunur. Öztürk; yazısının devamında festivalin önemine, bölümlerine ve Türk sinemasına katkılarına değinir (s.3-5). “Küresel Kent, Küresel Nüfus, Küresel Festival” çalışmasında Göksel Aymaz ise İstanbul Film Festivali'nin büyüdüğü ortamı anlatır (s.9-11). Ayrıca dosyada “Azize Tan ile Söyleşi” (s.6-8) ve “Vecdi Sayar ile Söyleşi” (s.12-14) çalışmaları yer alır.

2.2.3. “450 Yıldır Tarihimizi Taşıyan Kapalıçarşı...” (S.1244)

Kapalıçarşı, ülkemizin en büyük ve en eski alışveriş merkezi niteliği taşır (s.14). 1461'de İstanbul'da ticareti canlandırması amacıyla Beyazıt, Mercan, Nuruosmaniye bölgeleri arasında Fatih Sultan Mehmet'in isteğiyle inşa edilmiştir (s.3). Dosyada Kapalıçarşı'nın tarihinin yanında romana, öyküye, şiire yansımaları işlenir. Öncelikle “İyi Ki Doğdun Kapalıçarşı” yazısında Melike Belkıs Aydın, bu tarihî yapıyı bir labirente benzetir. “Kapalıçarşı bu yıl kutlama etkinlikleriyle 550 yaşına girdi.” (s.3) der ve Kapalıçarşı ile ilgili bilgi vermeye devam eder (s.3-5). İskender Pala, “Şiirin Kapalıçarşısı,

Kapalıçarşı'nın Şiiri" yazısında bedestende bir günden ve çarşının şairlerinden bahseder (s.6-8). Sennur Sezer, "Edebiyatımıza Yansıyan Kapalıçarşı" yazısında Kapalıçarşı'yı konu edinen imzaları ve eserlerini sayar (s.9-13). Adnan Özyalçın, "Kapalıçarşı'da Bir Dükkân" çalışmasında çocukluğunun Kapalıçarşı'sını ve Kapalıçarşı'da babasından kalan bir antikacı dükkânı bulunan Edip Cansever'i ziyaretlerini anlatır (s.14-17). "Zamanın Eşiğindeki Mekânlar: Hanlar, Kapalıçarşılar, Pasajlar" başlıklı dosyanın son yazısında ise Feridun Andaç, ticaret merkezi bağlamında han ve kapalıçarşıdan söz eder. Kapalıçarşı hakkında veriler sunar. Kapalıçarşı'nın şiirinin, öyküsünün, denemesinin yazılmayı beklediğini belirtir. "Özellikle de 550 yıllık bir tarihçeye sahip Kapalıçarşı'yı bugünü ve dünüyle anlatmak... Sanırım bunun için özel çaba, ilgi, bakış, birikim, bir ivme gerek..." (s. 19) görüşüyle metnini tamamlar (s.18-19).

2.2.4. "2011 Yaşar Nabi Nayır gençlik ödülleri" (S.1246)

Varlık dergisinin kuruluş yıl dönümlerinde Türk edebiyatına yeni değerler kazandırmak gayesiyle Gençlik Ödülleri verilir. Öykü ve şiir dalında takdim edilen ödüller 1000. sayıyla birlikte süreklilik kazanır (URL1). Yine kuruluş yıl dönümünde dergi 2011 Temmuz sayısını ödül alan ve dikkate değer bulunan isimlere ve metinlere ayırır. Bunlardan ilki Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nün sahibi M. Özgür Mutlu ile söyleşidir (s.4-7). Peşinden Mutlu'nun "Çingeneler ve Mezarları" (s.8-10) öyküsü paylaşılır. Şiir ödülünün sahibi Taner Cindoruk'un "Biriken Dünya" ve "Bakmak" (s.11) şiirlerinin ardından onun da söyleşisi (s.12-14) sunulur. Dikkate değer görülen isimlerden Mustafa Altay Sönmez'in "Kadrajın Dışındakiler" (s.14) şiiri, Hakkı İnanç'ın "Yargılar Önden" (s.15-19) öyküsü, Özgür Asan'ın "Topal Derman'ın Çocukluğa Seslenişi" (s.19) şiiri, Sinem Torun'un "Hadra" (s.20-22) öyküsü ve Dilek Değirmenci'nin "Diken Ruleti" (s.22) şiiri okuyucuların beğenisine sunulan diğer metinlerdir.

Her yıl temmuz ayında Yaşar Nabi Nayır anısına verilen bu ödüllerle birlikte hem devamlılık sağlanmış olur hem de ödül alan genç isimlerin tanıtımları yapılır.

2.2.5. "Almanya'ya Göçün 50. Yılı 'Biz İşçi Çağırdık, İnsanlar Geldiler'" (S.1249)

İşçi açığını karşılamak için 1961'de imzalanan sözleşmeyle Federal Almanya Hükümeti Türk işçilerini Almanya'ya davet eder. İlk işçiler Sirkeci Garı'ndan çıkarak München Garı'na varır. Devamında imzalanan yeni sözleşmelerle birlikte günümüze değin bir milyonun üzerinde kişinin göç ettiği ve günümüzde Almanya'daki Türk nüfusunun iki buçuk milyondan fazla olduğu söylenir (Pirinç 2021:4-6). *Varlık* 2011 yılının son yıl dönümü dosyasını; filmlere, türkülere, şiirlere ve daha nice yapıtlara ilham veren Almanya'ya çalışmaya giden Türklere ayırır. İlk, Yüksel Pazarkaya, "1961 tarihli Ankara sözleşmesi 50. yılında. Süreci irdelemek için sayısal bir neden." (s.3) diyerek dosyaya dikkat çeker. "Bırakılan İzler Geri Gitmez: Göç Sürecinde Elli Yıl" başlıklı yazısının devamında Pazarkaya, süreci yaşayanların yazınsal tutanağını tuttuğunu belirtir. Sürecin tanığı da olan yazar bu 50 yıllık

süreci değerlendirir (s.3-13). Gültekin Emre ise “Gurbet Bekçileri” yazısında Almanya gerçeğini işleyen yazarlara ve eserlerine örnekler verir (s.14-24). Son olarak “Unutursun Ninnisini Dinlediğin Dili” yazısıyla Habib Bektaş, Türk işçilerin gurbetteki ilk gününü hikâye eder (s.25-30). Ayrıca Almanya’ya göçün 50. yıl dönümü konusyla hazırlanan *Varlık*’ın Ekim 2011 dosyası Mehmet Ünal’ın “Suskunluğun Durakları” albümünden Türklerin oradaki halini yansıtan fotoğraflarla zenginleştirilir (s.5,7,11,16,18,20,22,27,30).

SONUÇ

Yıl dönümleri toplumsal hafızanın, kültür ve geleneklerin korunması açısından önemli zaman dilimleridir. *Varlık* dergisi bu özel günleri ilk yılından beri işleyen yayınların başında gelir. Derginin kuruluş yıl dönümleri çeşitli metinler, dosyalar ve Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri gibi çalışmalar eşliğinde kutlanır ve zamanla geleneksel bir boyut kazanır.

Varlık dergisi 1933’te başlayan yayın hayatıyla dil, edebiyat, sanat, sosyoloji, teknoloji vb. alanlarda konular ele alarak Türk edebiyatına zengin bir arşiv kazandırmıştır. Yaşar Nabi’nin ardından Filiz Nayır döneminde sırasıyla Konur Ertop, Kemal Özer, Enver Ercan, Mehmet Erte editörlüğünde her sayıda bir dosya konusu belirlenerek dergi; yeni, farklı, güncel sayılarla desteklenmiştir. Özellikle yıl dönümü konulu dosyalarıyla dikkat çeker.

Derginin 2010-2011 yılları arasında çıkan sayıları yıl dönümü bakımından özel bir önem arz eder. Bu aralıkta yayımlanan 24 sayıdan 9’u doğrudan veya dolaylı olarak yıl dönümleriyle ilgilidir. Kapanışının 59. yılında Halkevleri, ölüm yıl dönümüne denk gelen ayın sayısında Nâzım Hikmet, projenin 25. yılında 2010 Avrupa Kültür Başkentleri ve bunlardan biri olarak İstanbul, 100. doğum yıl dönümünde Cahit Sıtkı Tarancı, 40. yıl dönümünde 12 Mart 1971 muhtırası edebiyat bağlamında, 30. yaşında İstanbul Film Festivali, temel atılışının 550. yılında Kapalıçarşı, derginin kuruluş yıl dönümünde 2011 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri, Almanya’ya işçi gönderilmesinin 50. yılında elli yıllık göç süreci dosya konusu olur. Bu dosyalara konuyla ilgili yazarlar; makale, şiir, hikâye, fotoğraf gibi çeşitli türdeki eserlerle katkıda bulunmuştur. Buna göre *Varlık* dergisinin gündemin sıkı bir takipçisi olduğu, yıl dönümlerini sıklıkla gündeme getirdiği ve özenle işlediği sonucu çıkarılabilir.

Genelde dergiye dair benzer çalışmalarda Yaşar Nabi dönemi öne çıkar, burada ondan farklı olarak Filiz Nayır dönemine ve özellikle yakın tarihimize ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Yaşar Nabi; savaşların, darbelerin, ekonomik krizlerin gölgesinde uzun yıllar dergiyi tek başına ayakta tutmaya uğraşır. Filiz Nayır zamanında yayın danışmanlarının ve Yaşar Nabi’nin dostlarının eşliğinde *Varlık*, kolektif bir yönetim anlayışı özelliği kazanır ve yeni süreçte yayın danışmanlarının oldukça etkili olduğu söylenebilir. Örneğin Yaşar Nabi zamanının yasaklı şairi Nâzım Hikmet’e bu süreçte dergi kapıları açılır.

2010-2011 aralığında bile *Varlık* dergisinde önemli olaylara, seçkin insanlara, tarihî yapılarla ve daha fazlasına yönelik yıl dönümü dosyalarının örneği bulunur.

Yıl dönümleri tematik olarak ele alınan sayılardır. Bu yönüyle *Varlık* dergisinin yıl dönümü sayıları pek çok disiplin açısından değerli malzemeler içerir.

KAYNAKÇA

- Alkan, T. (2010). Çevirmen Nâzım Hikmet. *Varlık*. (1233), ss. 9-10.
- Andaç, F. (2011). Yansıtılan bir dönemin izinde. *Varlık*. (1242), ss. 3-6.
- Andaç, F. (2011). Zamanın eşiğindeki mekânlar: Hanlar, kapalıçarşılar, pasajlar. *Varlık*, (1244), ss. 18-19.
- Asan, Ö. (2011). Topal Derman'ın çocukluğa seslenişi. *Varlık*, (1246), ss. 19.
- Asiltürk, B. (2010). Cahit Sıtkı Tarancı: Hayatı 'Ateşle' Yaşayan.... *Varlık*, (1239), ss. 8-11.
- Aydın, M. B. (2011). İyi ki doğdun Kapalıçarşı. *Varlık*, (1244), ss. 3-5.
- Aymaz, G. (2011). Küresel kent, küresel nüfus, küresel festival. *Varlık*, (1243), ss. 9-11.
- Başer, G. (2010). Avrupa'nın kültür başkentleri. *Varlık*, (1238), ss. 4-7.
- Bektaş, H. (2011). Unutursun ninnisini dinlediğin dili. *Varlık*, (1249), ss. 25-29.
- Bostancıoğlu, A. & Okyay, S. (2011). *NTV Almanak 2011 Türkiye'de ve dünyada fotoğraflarla bir yıl*. NTV Yayınları.
- Böll, H. (2010). Ruhr Havzası'nda. (Ü. Kartal, Çev.). *Varlık*, (1238), ss. 12-13.
- Bulut, H. (2010). Halide Edib Adıvar'ın güçlü kadın modeli: Ayşe(ler) ve Ateşten Gömlek(ler). *Varlık*, (1231), ss. 12-17.
- Bulut, H. (2011). Yenişehir'de Bir Öğle Vakti Devrilen Kavak Ağacı. *Varlık*, (1242), ss. 15-21.
- Cindoruk, T. (2011). Şiirler. *Varlık*, (1246), ss. 11.
- Çelik, M. (2010). Salkımsöğüt şiiri üzerine notlar. *Varlık*, (1233), ss. 12-14.
- Değirmenci, D. (2011). Diken Ruleti. *Varlık*, (1246), ss. 22.
- Demirkıran, K. (2011). Mart Güneşi. *Varlık*, (1242), ss. 22-25.
- Dicle, E. (2010). Cumhuriyet kadını sahnede: Halkevleri tiyatro oyunlarında kadının rolü. *Varlık*, (1231), ss. 7-11.
- Dicle, E. (2011). Yüksek gerilim altında suçun trajedisi adaletin parodisi. *Varlık*, (1242), ss. 7-14.
- Emre, G. (2011). Gurbet Bekçileri. *Varlık*, (1249), ss. 14-24.

Eyubođlu, B. R. (2010). Başlıksız. *Varlık*, (1239), ss. 15.

Fişekçi, T. (2010). Bütün iş Tahir'le Zühre olabilmekte yani yürekte. *Varlık*, (1233), ss. 15.

<https://www.varlik.com.tr/tarihce.aspx>

https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/2023un-mevlana-yili-olarak-kutlanacak-olmasi-konyada-heyecan-yaratti

<https://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/6221>

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/halkevleri/>

<https://www.eurozine.com/about-eurozine/>

<https://film.iksv.org/tr/festival-hakkinda/tarihce-2>

İnanç, H. (2011). Yargılar önden. *Varlık*, (1246), ss. 15-19.

İsimsiz (2010). 60 yıl sonra halkevleri. *Varlık*, (1231), ss. 3.

İsimsiz (2011). Azize Tan ile söyşeşi. *Varlık*, (1243), ss. 6-8.

İsimsiz (2011). Vecdi Sayar ile söyleşi. *Varlık*, (1243), ss. 12-14.

İsimsiz (2011). M. Özgür Mutlu ile söyleşi. *Varlık*. (1246), ss. 4-7.

İsimsiz (2011). Taner Cindoruk ile söyleşi. *Varlık*, (1246), ss. 12-14.

Karagülle (2006). Varlık Dergisi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4(8), ss. 609-628.

Karaosmanoğlu, Y. K. (2010). Başlıksız. *Varlık*. (1239), ss. 17.

Kartal, Ü. (2010). Ruhr: Kömürden kültüre bir dönüşüm hikâyesi. *Varlık*, (1238), ss. 8-11.

Köksal, Y. (2010). Ağabeyimin Ardından. *Varlık*, (1239), ss. 16-17.

Mutlu, M. Ö. (2011). Çingeneler ve mezarları. *Varlık*, (1246), ss. 8-10.

Nayır, Y. N. (1963). Otuz yıl. *Varlık*, (602), ss. 2.

Nayır, Y. N. (1973). Kırkıncı yılımız. *Varlık*, (790), ss. 3.

Nayır, Y. N. (2010). Örnek şair. *Varlık*, (1239), ss. 14-15.

Onaran, M. Ş. (2010). Bir halkevi dergisi: Fikirler. *Varlık*, (1231), ss. 4-6.

Özer, K. (1983). Varlık'tan. *Varlık*, (910), ss. 2.

Öztürk, M. (2011). İstanbul film festivali: Dünyaya açılan pencere. *Varlık*, (1243), ss. 3-5.

Öztürkmen, A. (2016). *Türkiye 'de folklor ve milliyetçilik*. İletişim Yayınları.

Özyalçın, A. (2011). Kapalıçarşı'da bir dükkân. *Varlık*, (1244), ss. 14-17.

- Pala, İ. (2011). Şiirin Kapalıçarşısı, Kapalıçarşı'nın şiiri. *Varlık*, (1244), ss. 6-8.
- Pazarkaya, Y. (2011). Bırakılan izler geri gitmez: Göç sürecinde elli yıl. *Varlık*, (1249), ss. 3-13.
- Pirinç, Ç. (2021). *1960-1990 arası Türk romanında Almanya gurbetçileri*. [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sezer, S. (2010). Cahit Sıtkı yaşama direnci verir. *Varlık*, (1239), ss. 12-13.
- Sezer, Sennur (2011). "Edebiyatımıza Yansıyan Kapalıçarşı". *Varlık*. (1244): 9-13.
- Sönmez, M. A. (2011). Kadrajın dışındakiler. *Varlık*, (1246), ss. 14.
- Tasnâdi, E. (2010). 2010 Avrupa'nın kültür başkenti Pécs. *Varlık*, (1238), ss. 14-17.
- Torun, S. (2011). Hadra. *Varlık*, (1246), ss. 20-22.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. 10. baskı. TDK Yayınları.
- Uçarol, T. (1993). Gerçek bir okul. *Varlık*, (1030), ss. 2-5.
- Uçman, A.(2010). Bir şair olarak Cahit Sıtkı Tarancı ve şiir anlayışı. *Varlık*, (1239), ss. 3-7.
- Uturgauri, S. N. (2010). Nâzım üniversiteleri. (Z. Zafer, Çev.). *Varlık*, (1233), ss. 6-8.
- Ünal, M. (2011). Suskunluğun durakları. *Varlık*, (1249), ss. 5-30
- Vargha, M. (2010). József Takáts ile söyleşi. (K. Atakay, Çev.). *Varlık*, (1238), ss. 17-18.
- Varlık (1933). Varlık ne için çıkıyor?. *Varlık*, (1), ss. 16.
- Varlık (1934). Birinci cildimiz. *Varlık*, (24), ss. 369.
- Varlık (1938). Varlık altıncı yılına girerken. *Varlık*, 6(121), ss. 1-2.
- Varlık (1939). Varlıkta yenilik. *Varlık*, 6(132), ss. 177.
- Varlık (1943). On birinci yılımıza girerken. *Varlık*. 14(241), ss. 1.
- Varlık (1946). Bize dair. *Varlık*, (312), ss. 2.
- Varlık (1953). Yirminci yıldönümümüz. *Varlık*, (396), ss. 2.
- Yapar, A. (1999). *Fransa ve Türkiye'de dergicilik olgusu ve kadın dergilerinin karşılaştırılması*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi. YÖK Tez Merkezi.
- Yener, A. G. (2010). Nâzım Hikmet şiiri ve geleceği anımsamak. *Varlık*, (1233), ss. 3-5.